➪ കുത്തകകളെ സഹസ്രകോടികളുടെ ഉടമകളാക്കി മാറ്റുന്നതല്ല വികസനം ➪

കേരള വികസനം: പ്രതിസന്ധികൾ, പുനർചിന്തകൾ

വികസനത്തിനായി ബലിയർപ്പിക്കാൻ കേരളത്തിൽ ഇനി കാടുകളും പുഴകളും കുന്നുകളും തണ്ണീർത്തടങ്ങളും നെൽവയലുകളും കണ്ടൽക്കാടുകളും കടലും കടലോരവും ഇല്ലെന്ന തിരിച്ചറിവിൽ, അവയുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി പോരാടുന്ന ജനങ്ങളും, ജാതി–മത–ലിംഗ വിവേചനങ്ങൾക്കെതിരെ ചെറുത്തുനിൽപ്പ് നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രസ്ഥാനങ്ങളും മനുഷ്യാവകാശ സംഘടനകളും ജനകീയ ബദലുകൾക്കായുള്ള അന്വേഷണങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവരും പറയുന്നു...

'നിലനിൽപ്പിന്റെ മാനിഫെസ്റ്റോ' ആമുഖം

ഏഴുപതിറ്റാണ്ടുകാലത്തെ 'വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ' നമ്മുടെ നാടിനെ എവിടെക്കൊണ്ടെത്തിച്ചു എന്ന് എല്ലാ മുന്നണികളോടും ഭരണകർത്താക്കളോടും തിരിച്ചുചോദിക്കേണ്ട ഒരു സാഹചര്യത്തിലൂടെയാണ് നമ്മൾ കടന്നുപോകുന്നത്. വൻകിട അണക്കെട്ടുകൾക്കും ഖനനപദ്ധതികൾക്കും വ്യവസായ പാർക്കുകൾക്കും മറ്റുമായി തെരുവിലിറക്കപ്പെട്ട ആദിവാസി-ദളിത്-പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെ കണക്കുകൾ ഈ വികസനവാദികളുടെ മുന്നിലേക്കിട്ടുകൊടുക്കാൻ നേരമായിരിക്കുന്നു. 40%ത്തിലധികം വരുന്ന ജനങ്ങൾ ദാരിദ്ര്യരേഖയ്ക്ക് താഴെക്കഴിയുന്ന ഒരു രാജ്യം ലോക സാമ്പത്തികശക്തിയായി ഉയരുന്നുവെന്ന അവകാശവാദങ്ങൾക്കിടയിലെ ക്രൂരഫലിതത്തെ ചോദ്യം ചെയ്തേ മതിയാവൂ. നൂറ്റി മുപ്പത് കോടിയോളം വരുന്ന ഇന്ത്യക്കാരുടെ പൊതുവിഭവങ്ങൾ കവർന്നെടുത്ത് വിരലിലെണ്ണാവുന്ന ഏതാനും കുത്തകകളെ സഹസ്രകോടികളുടെ ഉടമകളാക്കി മാറ്റുന്നതല്ല വികസനം എന്ന് നാം ഉറക്കെപ്പറയേണ്ടതുണ്ട്. മണ്ണും വെള്ളവും വായുവും വിഷലിപ്തമാക്കിക്കൊണ്ട്, സാധാരണക്കാരായ ജനങ്ങളെ പുറമ്പോക്കിലേക്ക് തള്ളിവിട്ടുകൊണ്ട്, പ്രകൃതിവിഭവങ്ങൾ അന്യമാക്കിക്കൊണ്ട് നടക്കുന്ന ഈ പുറന്തള്ളൽ വികസനത്തിന് അറുതിവരുത്താൻ നേരമായെന്ന് ഈ തെരഞ്ഞെടുപ്പ് വേളയിലെങ്കിലും നാം വിളിച്ചുപറയേണ്ടതുണ്ട്. ആത്മഹത്യ ചെയ്യുന്ന കർഷകരുടെയും, ഓരങ്ങളിലേക്ക് തള്ളിമാറ്റപ്പെടുന്ന ദളിത്-പിന്നോക്ക വിഭാഗങ്ങളുടെയും വംശഹത്യയിലേക്ക് നയിക്കപ്പെടുന്ന ആദിവാസി-ഗോത്രവിഭാഗങ്ങളുടെയും വംശവെറിയുടെ പേരിൽ ആക്രമിക്കപ്പെടുന്ന ന്യൂനപക്ഷവിഭാഗങ്ങളുടെയും പ്രശ്നങ്ങളെ ജനപക്ഷത്തു നിന്ന് ഏറ്റെടുത്തേ മതിയാകൂ.

വികസനത്തിനായി ബലിയർപ്പിക്കാൻ കേരളത്തിൽ ഇനി കാടുകളും പുഴകളും കുന്നുകളും തണ്ണീർത്തടങ്ങളും നെൽവയലുകളും കണ്ടൽക്കാടുകളും കടലും കടലോരവും ഇല്ലെന്ന തിരിച്ചറിവിൽ അവയുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി പോരാടുന്ന സംഘടനകളും, ജാതി-മത-ലിംഗ വിവേചനങ്ങൾക്കെതിരെ ചെറുത്തുനിൽപ്പ് നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രസ്ഥാനങ്ങളും മനുഷ്യാവകാശ സംഘടനകളും ജനകീയ ബദലുകൾക്കായുള്ള അന്വേഷണങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സംഘങ്ങളും ഒരുമിച്ച് ചേർന്നുകൊണ്ട് പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദപരവും സാമൂഹിക നീതി ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതുമായ ഒരു ജനകീയ വികസന അജണ്ട നിശ്ചയിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ലോകം പിന്തുടർ

ന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന മുതലാളിത്ത സമ്പദ് ക്രമം അതിന്റെ അടിത്തറയിൽ തന്നെ ജനവിരുദ്ധമാണെന്ന ബോദ്ധ്യത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് കേരളം നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങളെ അവധാനതയോടെ നിരീക്ഷിക്കുകയും സ്ഥായിയായ പുരോഗതി ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ള അന്വേഷണങ്ങൾക്ക് തുടക്കം കുറിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെ ഈ ജനകീയ വികസന മാനിഫെസ്റ്റോ തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. പ്രാദേശിക വിഭവലഭ്യതയെയും പാരിസ്ഥിതിക സങ്കീർണ്ണതകളെയും സാമൂഹ്യ പിന്നോക്കാവസ്ഥകളെയും പരിഗണിച്ചുകൊണ്ട് ഏറ്റവും താഴേത്തട്ടിൽ നിന്നും തുടങ്ങേണ്ട ആസൂത്രണങ്ങൾക്ക് ദിശാബോധം പകരുക എന്ന ലക്ഷ്യം മാത്രമാണ് ഈ കരട് രേഖയ്ക്ക് നിർവ്വഹിക്കുവാനുള്ളത്. കോർപ്പറേറ്റ് അധിനിവേശങ്ങൾക്കും മുതലാളിത്ത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയ്ക്കും എതിരെ ആഗോളതലത്തിൽ ഉയർന്നുവരുന്ന ചെറുത്തുനിൽപ്പുകളുടെ ചൂടും ചൂരും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട്, സഹകരണത്തിലും സഹവർത്തിത്വത്തിലും സമത്വത്തിലും അടിയുറച്ച ഒരു പ്രാദേശിക സമ്പദ് വ്യവസ്ഥ കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനായി ലോകമെങ്ങും നടക്കുന്ന പരീക്ഷണങ്ങളിൽ നിന്ന് ഊർജ്ജം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് കേരളം ഇന്നെത്തിനിൽക്കുന്ന പ്രതിസന്ധിയെ ആഴത്തിൽ മനസിലാക്കാനും മുതലാളിത്ത വികസനനയങ്ങളുടെ പൊള്ളത്തരങ്ങൾ തുറന്നുകാട്ടാനും കേരളത്തിന്റെ ഭാവി വികസനം എത്തരത്തിലുള്ളതായിരിക്കണമെന്ന് ചിന്തിക്കാനും നമുക്ക് കൂട്ടായി ശ്രമിക്കാം.

കേരള മോഡലിന്റെ പ്രതിസന്ധി

"ഒരു മാതൃക സ്ഥായിയായുള്ളതല്ലായെങ്കിൽ, അത് ഒരു ദുരന്തമായിരിക്കും". കേരള വികസന മാതൃകയെ സംബന്ധിച്ച് പ്രശസ്ത സാമ്പത്തിക വിദഗ്ദ്ധൻ എം.എ. ഉമ്മൻ തയ്യാറാക്കിയ ഒരു ചെറുകുറിപ്പ് ആരംഭിക്കുന്നതിങ്ങനെയാണ്. കൊട്ടിഘോഷിക്കപ്പെട്ട കേരള മോഡൽ വികസനം വൻതോതിലുള്ള പ്രതിസന്ധിയെ നേരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് എന്ന വസ്തുത ഇന്ന് സാമ്പത്തിക മേഖലയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവർക്ക് മാത്രമല്ല, സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കുപോലും നിത്യജീവിതത്തിൽ അനുഭവവേദ്യമാകുന്ന തരത്തിൽ പ്രകടമാണ്. എങ്കിൽ കൂടിയും വികസനത്തെ സംബന്ധിച്ച ചർച്ചകളിൽ നാമിപ്പോഴും ഉപയോഗപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് 90കൾക്ക് മുമ്പ് നാം എത്തിപ്പെട്ട 'സുവർണ്ണ നാളുകളെ' സംബന്ധിച്ച സ്ഥിതിവിവരക്കണക്കുകൾ തന്നെയാണ്. ബൗദ്ധികമായ ചലനാത്മകത നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ ലക്ഷണമായിക്കൂടി ഇതിനെ പരിഗണിക്കേണ്ടിവരും.

തീർച്ചയായും ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ-സേവന മേഖലകളിൽ ഇന്ത്യയിലെ ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് ഭിന്നമായ ഉയർന്ന പദവി കൈവരിക്കുവാൻ കേരളത്തിന് സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഉയർന്ന സാക്ഷരത, കുറഞ്ഞ ശിശുമരണനിരക്ക്, ശക്തമായ പൊതുവിതരണ സമ്പ്രദായം, ധനിക-ദരിദ്ര അനുപാതങ്ങളിലെ വിള്ളൽ കുറവ്, സ്ത്രീ-പുരുഷ അനുപാതത്തിലെ സമാനത തുടങ്ങി കേരളത്തിന് എടുത്തുപറയാവുന്ന നിരവധി നേട്ടങ്ങൾ നാം നേടിയെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഗതാഗതം, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, പാർപ്പിടം തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ വൻതോതിലുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുവാൻ കേരളത്തിന് സാധിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്നതും വസ്തുതയാണ്. ഡോക്ടർ-രോഗി അനുപാതത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും റോഡുകളിലെ കാര്യത്തിലും വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കാര്യത്തിലും ഒക്കെത്തന്നെ ഇന്ത്യയിലെ ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നും ഭിന്നമായ ഉയർന്ന അവസ്ഥയാണ് കേരളത്തിലുള്ളത്. കേരളത്തിലെ പാർപ്പിടങ്ങളുടെ മാത്രം കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചാൽ ഇക്കാര്യം വ്യക്തമാകും. 2032 ആകുമ്പോഴേക്കും കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതെന്ന് അനുമാനിക്കുന്ന അത്രയും പാർപ്പിടങ്ങൾ ഇന്ന് കേരളത്തിലുണ്ട്!

കേരള മോഡൽ വികസനത്തെ സംബന്ധിച്ച് നാം കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വായ്ത്താരികൾ ഇവയൊക്കെയാണെങ്കിലും കേരളം എത്തിപ്പെട്ടുവെന്ന് ഇപ്പോഴും നാം മേനിനടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നേട്ടങ്ങൾ അതേരീതിയിൽ തുടരുന്നില്ലെന്നും വലിയൊരു തിരിച്ചുപോക്കിലേക്കാണ് കേരളം എത്തിപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന

> കേരളത്തിലെ ശിശുമരണ നിരക്ക് കഴിഞ്ഞ കുറച്ചു കാലങ്ങളായി നേരിയ തോതിൽ വർദ്ധിച്ചികൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, ധനിക–ദരിദ്ര അനുപാതത്തിലെ വിടവ് ഭീമമായ തോതിൽ കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, പുതുതായി ജനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണത്തിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗുരുതരമായ കുറവുകളും, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം എന്നീ മേഖലകളിലെ പ്രതിശീർഷ ചെലവുകളിലെ വർദ്ധനവും ഒക്കെത്തന്നെ കേരള വികസന മാതൃകയുടെ സ്ഥായിത്വമില്ലായ്മയെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നവയാണ്.

തെന്നും ഉള്ള സ്ഥിതി വിവരക്കണക്കുകളാണ് സാമ്പത്തിക വിദഗ്ദ്ധന്മാർ പുറത്തുവിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. ദേശീയ നിരക്കുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ തുലോം കുറവാണെങ്കിലും കേരളത്തിലെ ശിശുമരണ നിരക്ക് കഴിഞ്ഞ കുറച്ചുകാലങ്ങളായി നേരിയ തോതിൽ വർദ്ധിച്ചികൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, ധനിക-ദരിദ്ര അനുപാതത്തിലെ വിടവ് ഭീമമായ തോതിൽ കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, പുതുതായി ജനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുഞ്ഞുങ്ങളിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണത്തിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗുരുതരമായ കുറവുകളും, വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം എന്നീ മേഖലകളിലെ പ്രതിശീർഷ ചെലവുകളിലെ വർദ്ധനവും ഒക്കെത്തന്നെ കേരള വികസന മാതൃകയുടെ സ്ഥായിത്വമില്ലായ്മയെ സ്ഥിരീകരിക്കുന്നവയാണ്. കാർഷിക മേഖലയെ പൂർണ്ണമായും കൈയ്യൊഴിഞ്ഞും മൂന്നാം മേഖലയെന്ന് വിശേഷിക്കപ്പെടുന്ന സേവനമേഖലകളിൽ ഊന്നൽ നൽകിയും നാം വളർത്തിയെടുത്ത വികസന സംസ്കാരം ഒരു ജനതയെന്ന നിലയിൽ നമ്മെ വലിയൊരു ദുരന്തത്തിലേക്കാണ് നയിക്കുന്നത് എന്ന വസ്തുത തിരിച്ചറിയാൻ സമയമായിരിക്കുന്നു. ഭക്ഷ്യമേഖലയിലെ പരാശ്രിതത്വവും ജൈവാംശം നഷ്ടപ്പെട്ട മണ്ണും കുടിവെള്ളമടക്കമുള്ള അടിസ്ഥാന വിഭവങ്ങളുടെ ലഭ്യതക്കുറവും, കാലാവസ്ഥയിൽ സംഭവിച്ച മാറ്റങ്ങളും, യുവജനങ്ങൾക്കിടയിൽ ഭീതിദമായി പടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തൊഴിലില്ലായ്മയും ഒക്കെത്തന്നെ നാളിതുവരെ തുടർന്നുവന്ന വികസന ബോദ്ധ്യങ്ങളെ കീഴ്മേൽ മറിച്ചു പരിശോധിക്കുവാൻ സമയമായിരിക്കുന്നുവെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നവയാണ്.

അതേസമയം, കേരളത്തിന്റെ വിഭവ സാധ്യതകളെ സംബന്ധിച്ച ധാരണകളോ, പാരിസ്ഥിതികമായ സങ്കീർണ്ണതകളോ ഒന്നും പരിഗണിക്കാതെ വികസനത്തെ സംബന്ധിച്ച സാമ്പ്രദായിക ധാരണകളുമായി മുന്നോട്ടു പോകുവാൻ തന്നെയാണ് കേരളത്തിലെ ഏതാണ്ടെല്ലാ രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളും തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നത്. സമ്പത്തും വിഭവങ്ങളും അധികാരങ്ങളും ഏതാനും ചിലരുടെ കൈകളിലേക്ക് കേന്ദ്രീകരിച്ചുകൊണ്ട് നടപ്പാക്കുന്ന പുറന്തള്ളൽ വികസനത്തിന്റെ നടത്തിപ്പുകാരായി ചുരുങ്ങുകയാണ് മേൽപ്പറഞ്ഞ രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളെല്ലാം തന്നെ. കേരള സമൂഹത്തിന്റെ പുരോഗതി എത്തരത്തിലായിരിക്കണം എന്നത് സംബന്ധിച്ച ചർച്ചകൾ ആരംഭിക്കുംമുമ്പ് നാം എത്തിനിൽക്കുന്ന പ്രതിസന്ധികളുടെ ആഴത്തെ സംബന്ധിച്ച് കുറേക്കൂടി വ്യക്തമായ ബോദ്ധ്യങ്ങൾ നമുക്കുണ്ടാകേണ്ടതുണ്ട്.

ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ സ്ഥായിയായ പുരോഗതിയുടെ അടിസ്ഥാന ഘടകം ഭക്ഷ്യമേഖലയിലെ സ്വയംപര്യാപ്തതയാണ്. കാർഷിക ഉത്പാദന മേഖലയെപൂർണ്ണമായും കൈയ്യൊഴിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള കേരള വികസന മാതൃക പരാജയപ്പെടുന്നതിന് പിന്നിലെ സുപ്രധാന കാരണവും ഇതുതന്നെ. അരി, പഴം-പച്ചക്കറികൾ, പാൽ, മുട്ട, മാംസം തുടങ്ങി സകലമാന ഭക്ഷ്യവസ്തുക്കൾക്കും ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചു നിൽക്കേണ്ട ഗതികെട്ട അവസ്ഥയിലേക്കാണ് അഞ്ച് പതിറ്റാണ്ടിലേറെ നീണ്ടുനിന്ന വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സംസ്ഥാനത്തെ കൊണ്ടുചെന്നെത്തിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഒറ്റ ഉദാഹരണം കൊണ്ട് ഇത് വ്യക്തമാക്കാം. 1970–71 കാലഘട്ടത്തിൽ കേരളത്തിലെ മുഖ്യവിളകളിൽ അരിയുടെ പങ്ക് 29.6% വും കപ്പയുടെ പങ്ക് 10.3% വും ആയിരുന്നത് 2005–06 ആയപ്പോഴേക്കും യഥാക്രമം 9.1%വും 3.1%വും ആയി മാറി. നികത്തപ്പെട്ട നെൽവയലുകളുടെയും കാർഷികേതര ആവശ്യങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ട കൃഷി ഭൂമിയുടെയും കണക്കുകൾ ഞെട്ടിപ്പിക്കുന്നതാണ്. 1960–62 കാലയളവിൽ 7.90ലക്ഷം ഹെക്ടർ ഉണ്ടായിരുന്ന നെൽപ്പാടങ്ങൾ അരനൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ 1.91ലക്ഷം ഹെക്ടറായി ചുരുങ്ങിയതിനെ നാം വികസനമെന്ന് വിളിക്കുന്നു. ദീർഘ വീക്ഷണമില്ലാത്തതും അശാസ്ത്രീയവുമായ ഭൂവിനിയോഗം സാമാന്യ കർഷകരെ കൃഷിഭൂമിയിൽ നിന്ന് അന്യവൽക്കരിക്കുകയും വൻകിട തോട്ടം ഉടമകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. റബ്ബർ അടക്കമുള്ള വാണിജ്യ വിളകളുടെ വർദ്ധനവ് പോലും വൻകിട തോട്ടം മേഖലകളെ കേന്ദ്രീകരിച്ചായിരുന്നുവെന്നത് നമ്മുടെ ഭരണാധികാരികൾ നിരന്തരം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന 'ഉൾക്കൊള്ളൽ വികസന'ത്തിന്റെ പുറംപൂച്ചുകൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നവയാണ്.

1960–62 കാലയളവിൽ 7.90ലക്ഷം ഹെക്ടർ ഉണ്ടായിരുന്ന നെൽപ്പാടങ്ങൾ അരനൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ 1.91ലക്ഷം ഹെക്ടറായി ചുരുങ്ങിയതിനെ നാം വികസനമെന്ന് വിളിക്കുന്നു. ദീർഘവീക്ഷണമില്ലാത്തതും അശാസ്ത്രീയവുമായ ഭൂവിനിയോഗം സാമാന്യ കർഷകരെ കൃഷിഭൂമിയിൽ നിന്ന് അന്യവൽക്കരിക്കുകയും വൻകിട തോട്ടം ഉടമകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

സാമൂഹ്യ സമത്വത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് തികച്ചും അഭിമാനകരമായ ഒരവസ്ഥയായിരുന്നു കേരളത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്നത്. ധനിക-ദരിദ്ര അനുപാതത്തിലെ വിടവ് വളരെക്കുറവായിരുന്നു സംസ്ഥാനത്തിലേതെന്നത് കേരള വികസന മാതൃക ഉയർത്തിക്കാട്ടുന്ന സാമൂഹ്യ നീതി ഉറപ്പുവരുത്തുന്നുവെന്ന തോന്നലുകളുണ്ടാക്കാൻ പര്യാപ്തമായിരുന്നു. എന്നാൽ ചെറിയൊരു കാലയളവുമാത്രം നിലനിന്നിരുന്ന ഈയൊരു പ്രതിഭാസം 90കൾക്കുശേഷം ഇല്ലാതായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന വസ്തുതകളെ ശരിയായ രീതിയിൽ മനസിലാക്കാൻ നാമിനിയും ശ്രമിച്ചിട്ടില്ല എന്നുവേണം കരുതാൻ. പ്രതിശീർഷ വരുമാനത്തിലും ഉപഭോഗത്തിലും കേരളത്തിലെ ജനസംഖ്യയിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഭയാനകമായ ഇടിവ് ഒരുവേള മുൻകാല നേട്ടങ്ങളെ മുഴുവൻ തകിടം മറിക്കുന്നതായിരിക്കും. വരുമാനത്തിലെ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന അന്തരം സമൂഹത്തിൽ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ കൂടുന്നതിന് കാരണമാകുന്നുണ്ടെന്ന വസ്തുതയും ഈയവസരത്തിൽ കണക്കിലെടുക്കേണ്ടതുണ്ട്. സമൂഹത്തിലെ സാമ്പത്തിക അസമത്വത്തെ അളക്കുന്നതിനുള്ള ജിനി ഗുണകം (Gini Coefficient) കഴിഞ്ഞ ഒരു ദശാബ്ദത്തിനുള്ളിൽ വൻതോതിൽ ഉയരുകയുണ്ടായെന്ന് (41%) സാമ്പത്തിക വിദഗ്ദ്ധർ പറയുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഛത്തീസ്ഗഢിന് (44%) താഴെ മാത്രമാണ് കേരളത്തിന്റെ സ്ഥാനമെന്നത് നമ്മുടെ ഗൗരവമായ പരിഗണനയ്ക്ക് വിഷയമാകേണ്ടതാണ്. ഉയർന്ന സാക്ഷരതയും രാഷ്ട്രീയ ബോദ്ധ്യങ്ങളും മറ്റ് സാമൂഹ്യനേട്ടങ്ങളും നിലനിൽക്കുമ്പോൾ തന്നെയും ഇത്രയും ഭീമമായ അസമത്വം വളർന്നുവരാനിടയായതെങ്ങിനെയെന്ന പരിശോധന നടത്തേണ്ടതുണ്ട്.

ദാരിദ്ര്യ രേഖയ്ക്ക് താഴെ കഴിയുന്നവരിൽ ആദിവാസികളുടെയും (38.7%) ദളിത് വിഭാഗങ്ങളുടെയും (38%) മുസ്ലിംങ്ങളുടെയും (28%) നിരക്ക് മറ്റ് വിഭാഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൽ വളരെ കൂടുതലാണെന്ന് പുതുതായി നടത്തിയ പഠനങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ സവിശേഷമായ ചുവടുവെപ്പുകൾ നടത്തിയിരുന്ന കേരളത്തിന്റെ നേട്ടങ്ങൾ താല്ക്കാലികം മാത്രമായിരുന്നുവെന്ന് തോന്നിപ്പിക്കുംവിധമാണ് ഈ മേഖലയിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുതിയ സംഭവഗതികൾ. ശിശുമരണ നിരക്കിൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളേക്കാൾ താഴെയാണ്

കേരളം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതെങ്കിലും ഈ കണക്കുകളിൽ മാറ്റം സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. 90കളുടെ മധ്യത്തിൽ 10/1000 എന്ന നിലയിലായിരുന്നു ശിശുമരണ നിരക്ക് എങ്കിൽ പുതിയ കണക്കുകൾ 14/1000 എന്നായി ഉയർന്നിരിക്കുന്നു. ആരോഗ്യമേഖലയിൽ വൻനിക്ഷേപം നടത്തിയ സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. എന്നിരുന്നാലും രോഗാതുരത (Morbidity) കൂടിയ സംസ്ഥാനമായി അത് മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. 15–45 വയസിനിടയിലുള്ള സ്ത്രീകളിലെ അനീമിയ (വിളർച്ച) 22.7%ത്തിൽ നിന്നും 32.3% ആയി ഉയർന്നതും ആശങ്കയുളവാക്കുന്ന കാര്യമാണ്. കേരളത്തിലെ ഒരു പൗരൻ ആരോഗ്യമേഖലയിൽ ചെലവഴിക്കുന്ന പണത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും വൻവർദ്ധനവാണ് സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നത്. 1987ൽ 89രൂപയാണ് ഒരു വ്യക്തി ആരോഗ്യാവശ്യങ്ങൾക്കായി ചെലവഴിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ 2004 ആയപ്പോഴേക്കും ഇത് 1,722 രൂപയായി ഉയർന്നു. പൊതുവിൽ സംഭവിച്ച പണപ്പെരുപ്പവുമായി ഇതിന് ബന്ധമില്ല എന്ന വസ്തുതയും നാം ഓർക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആരോഗ്യമഖലയിലെ സർക്കാർ ഇടപെടലുകൾ കുറക്കുകയും ഔഷധ കമ്പനികളെയും സ്വകാര്യ ആശുപത്രി വ്യവസായങ്ങളെയും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതും ഒക്കെത്തന്നെ ഇതിന് കാരണമായിട്ടുണ്ട്. 1983–84 കാലയളവിൽ ആരോഗ്യമേഖലയിലെ പൊതുചെലവ് 11.67% ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ 2004–05 ആയപ്പോഴേക്കും അത് 6.3% ആയി വെട്ടിച്ചുരുക്കുകയുണ്ടായി. വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള വെട്ടിച്ചുരുക്കലുകൾ വലിയതോതിൽ നടക്കുകയുണ്ടായി. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തം ഗാർഹിക ഉത്പാദനത്തിന്റെ (NSDP) 6% വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി ചെലവഴിക്കണം എന്ന ദേശീയ നയത്തെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് കേരളത്തിൽ 4% മാത്രമേ ചെലവഴിക്കപ്പെടുന്നുള്ളൂ എന്നത് യാഥാർത്ഥ്യമാണ്.

അതേസമയം സ്വകാര്യമേഖലയിൽ വൻ ഫീസ് പറ്റിക്കൊണ്ടുള്ള വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രവർത്തിക്കാനുള്ള അനുമതിയും സർക്കാർ നൽകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസ–ആരോഗ്യ രംഗത്ത് പൊതു മേഖലയിൽ നിന്നും സാധാരണക്കാരായ ജനങ്ങൾക്ക് കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്ന സേവനങ്ങളെ പൂർണ്ണമായും ഇല്ലാതാക്കിക്കൊണ്ടുള്ള വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് കഴിഞ്ഞ രണ്ടരപ്പതിറ്റാണ്ടുകാലമായി നാം അരങ്ങേറ്റിക്കൊണ്ടിരുന്നത്.

വ്യാവസായിക വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ കേരളത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ട രാസവ്യവസായങ്ങൾ കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയിലോ തൊഴിൽ മേഖലയിലോ ഗണ്യമായ മാറ്റങ്ങളൊന്നും വരുത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല അക്കാര്യത്തിലെ ദീർഘവീക്ഷണമില്ലായ്മ വൻതോതിലുള്ള പാരിസ്ഥിതിക പ്രതിസന്ധികൾക്ക് കാരണമായി മാറിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇന്ന് നാം തിരിച്ചറിയുന്നു. കുറഞ്ഞ ചെലവിൽ വൈദ്യുതി ലഭ്യമാണെന്ന ഒറ്റക്കാരണത്താലായിരുന്നു രാസവ്യവസായങ്ങൾ കേരളത്തിലേക്ക് ആകർഷിക്കപ്പെട്ടത്. രാസവ്യവസായങ്ങൾക്കാവശ്യമായ അസംസ്കൃത വിഭവങ്ങൾ നൽകാൻ കേരളത്തിന് സാധ്യമായിരുന്നില്ല. വൈദ്യുത മേഖലയിലെ ധാരാളിത്തത്തിന്റെ കാലം അസ്തമിച്ചതോടുകൂടി ഈ വ്യവസായങ്ങളൊക്കെയും സംസ്ഥാനത്തിന് ഭാരമായി മാറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതോടൊപ്പം തന്നെ പെരിയാറടക്കമുള്ള നദികൾ ഏതാണ്ട് പൂർണ്ണമായും തന്നെ വിഷലിപ്തമാക്കി മാറുന്ന കാഴ്ചകളാണ് ഇക്കാലയളവിൽ നാം കണ്ടത്. തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാനെന്ന പേരിൽ പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ വൻകിട കമ്പനികൾക്ക് തുച്ഛവിലയ്ക്ക് നൽകിയപ്പോൾ തകർക്കപ്പെട്ടത് ലക്ഷക്കണക്കിന് ആളുകൾ തൊഴിൽ ചെയ്തിരുന്ന പരമ്പരാഗത തൊഴിൽ മേഖലയായിരുന്നു എന്ന സത്യം തിരിച്ചറിയുമ്പോഴേക്കും നമ്മുടെ വിഭവങ്ങൾ മുഴുവനായും കൊള്ളയടിക്കപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. മാവൂരിൽ സ്ഥാപിച്ച ഗ്വാളിയോർ റയൺസ് കമ്പനി കേരളത്തിലെ ഈറ്റക്കാടുകൾ മുഴുവൻ നശിപ്പിക്കുകയും പരമ്പരാഗത ഈറ്റത്തൊഴിൽ മേഖലയെ നാമാവശേഷമാക്കുകയും ചാലിയാർ പുഴയെ മലീമസമാക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ അതിനെതിരെ ഒരു ജനതയ്ക്ക് പ്രക്ഷോഭരംഗത്തേക്കിറങ്ങേണ്ടിവന്നു.

പ്ലാച്ചിമടയിൽ കൊക്കകോളയ്ക്കും കാതിക്കുടത്ത് എൻ.ജി.എല്ലിനും എല്ലാ ഒത്താശയും ചെയ്തുകൊടുത്തത് വ്യാവസായിക വികസനത്തിന് വേണ്ടിയായിരുന്നു. ജനങ്ങളുടെ കുടിവെള്ളവും കൃഷിഭൂമിയും മലീമസമാക്കുന്ന പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ കൊള്ളയടിക്കുന്ന ഈ കോർപ്പറേറ്റ് നീരാളികളെ കുടഞ്ഞെറിയാൻ ഒടുവിൽ പ്രദേശവാസികൾക്ക് സ്വയം സംഘടിതരാകേണ്ടിവന്നു. തോട്ടവൽക്കരണത്തിന്റെയും അമിതമായ കീടനാശിനി പ്രയോഗത്തിന്റെയും ഇരകളായി മാറി ജീവിതം തന്നെ നരകതുല്യമായി മാറിയത് ഒരു പ്രദേശത്തെ മുഴുവൻ ജനതയുമാണ്. ഇത് കാസറഗോട്ടെ എൻഡോസൾഫാൻ ഇരകളുടെ മാത്രം കാര്യമല്ല. യാതൊരു നിയന്ത്രണവുമില്ലാത്ത രാസവള–കീടനാശിനി പ്രയോഗങ്ങളുടെ ഇരകളായി കേരളത്തിലെ മുഴുവൻ ജനങ്ങളും

മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. രാസവിഷ കൃഷികൾ മണ്ണിനെയും മനുഷ്യനെയും ഇഞ്ചിഞ്ചായി കൊല്ലുകയാണെന്ന് ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ മുറവിളി കൂട്ടിയിരുന്നവരെ സംഘം ചേർന്ന് ആക്രമിക്കുകയും ശാസ്ത്രബോധമില്ലാത്തവരെന്ന് പരിഹസിക്കുകയും ചെയ്തു. ഹരിത വിപ്ലവത്തിന്റെ പേരിൽ മണ്ണിലേക്ക് രാസവിഷങ്ങൾ ഒട്ടും ആലോചനയില്ലാതെ ഒഴുക്കിവിട്ട് മണ്ണിന്റെ ഉർവ്വരത പൂർണ്ണമായും നശിപ്പിച്ചതിനുശേഷം ഒടുവിൽ ജൈവകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിതമായിരിക്കുന്നു. ടാറ്റയ്ക്കും ഹാരിസണും പോബ്സണും കേരളത്തിലെ വനഭൂമിയും മലകളും തീറെഴുതിക്കൊടുത്തപ്പോൾ ജനങ്ങൾക്ക് നഷ്ടമായത് അവർക്ക് സൗജന്യമായി ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശുദ്ധജലവും ശുദ്ധവായുവും കിടപ്പാടവുമായിരുന്നു. ഈ കൊള്ളക്കൊടുക്കലുകൾക്ക് കൂട്ടുനിൽക്കാൻ കേരളത്തിലെ എല്ലാ വ്യവസ്ഥാപിത രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നത് നിസ്തർക്കമായ കാര്യമാണ്.

ക്കുകൾ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ ഏതാണ്ട് 2.28 ദശലക്ഷം ജനങ്ങൾ ഇന്ന് വിദേശത്ത് ജോലി ചെയ്തുവരുന്നുണ്ട്. മുഖ്യമായും ഗൾഫ് മേഖലയെ കേന്ദ്രീകരിച്ചുള്ള ഈ കുടിയേറ്റത്തിലൂടെ കേരളത്തിലേക്കെത്തുന്ന പണത്തിന്റെ തോത് 40,000– 50,000 കോടി രൂപയോളം വരും. കേരളത്തിന്റെ മൊത്ത ആഭ്യന്തര ഉത്പാദനത്തിന്റെ 31%ത്തോളം വരും ഇതെന്ന് കേരള മൈഗ്രേഷൻ സർവ്വേ – 2011 ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. കാർഷിക വ്യാവസായിക മേഖലകളിലും മൂന്നാം മേഖലയെന്ന് വിശേഷിക്കപ്പെടുന്ന സേവന മേഖലകളിലും തൊഴിൽ വളർച്ച താരതമ്യേന കുറവായതിന്റെ ഫലമായാണ് ഇത്തരത്തിലുള്ള കുടിയേറ്റം വ്യാപകമായതെന്ന് വിലയിരുത്തപ്പെടുന്നു. അതേസമയം കേരളത്തിലേക്ക് പ്രതിവർഷം ഒഴുകിയെത്തുന്ന ഇത്രയും ഭീമമായ തുക (സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ വാർഷിക ചെലവിന്റെ ഇരട്ടിയോളം വരും ഇത്) നിർമ്മാണാത്മക മേഖലകളിലേക്ക് തിരിച്ചുവിടുന്നതിൽ സർക്കാരുകളും ആസൂത്രണ വിദഗ്ദ്ധരും പരാജയപ്പെട്ടതായി നമുക്ക് കാണാം. കാർഷികോത്പാദന മേഖലയുടെയോ ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങളുടെയോ വളർച്ചയ്ക്ക് ഫലപ്രദമായി ഉപയോഗിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരുന്ന ഈ പണം പ്രത്യുത്പാദനപരമല്ലാത്ത രീതിയിൽ കെട്ടിടനിർമ്മാണത്തിലും ഉപഭോഗ വസ്തുക്കളുടെ വാങ്ങിക്കൂട്ടലുകളിലും മറ്റുമായി ചെലവഴിക്കപ്പെട്ടുവെന്നതാണ് യാഥാർത്ഥ്യം. ഗൾഫ് പണത്തിന്റെ ആധിപത്യത്തിൽ കേരളത്തിൽ വളർന്നുവന്ന ഉപഭോക്തൃ സംസ്കാരം സമൂഹത്തിൽ വലിയതോതിൽ അസമത്വം സൃഷ്ടിച്ചതായും ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെടുന്നു *(കേരള മൈഗ്രേഷൻ സർവ്വേ –2011, സി.ഡി.എസ് പഠനം)*. കേരളത്തിൽ നിന്ന് പുറത്തേക്കൊഴുകിയതിന് സമാനമായ രീതിയിൽ ഏകദേശം അത്രതന്നെ ആളുകൾ കേരളത്തിലേക്ക് തൊഴിൽ തേടി എത്തുന്ന കാഴ്ചയും നാം കാണുന്നു. ബംഗാൾ, ഒറീസ്സ, ആസാം, ഝാർഘണ്ട് തുടങ്ങിയ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നായി ഏതാണ്ട് 30ലക്ഷം ആളുകൾ ഇപ്പോൾ കേരളത്തിൽ പണിയെടുക്കുന്നുണ്ട്. പ്രതിവർഷം 20,000–30,000 കോടി രൂപ ഈ തൊഴിലാളികൾ സംസ്ഥാനത്തിന് പുറത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോകുന്നതായും കണക്കുകൾ പറയുന്നു.

> ഗൾഫ് മേഖലയിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാമ്പത്തിക പുനഃസംഘാടനം കേരളത്തിന്റെ മണി ഓർഡർ എക്കണോമിയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കാൻ പോകുകയാണ് എന്നത് ഉത്കണ്ഠയോടെ മാത്രമേ നോക്കിക്കാണാൻ സാധിക്കൂ. സൗദി അറേബ്യ പോലുള്ള രാജ്യങ്ങൾ സ്വദേശി പൗരന്മാർക്ക് മാത്രമായി പല തൊഴിൽ മേഖലകളും നിഷ്കർഷിച്ചിരിക്കുന്നത് ലക്ഷങ്ങളുടെ തൊഴിൽ നഷ്ടത്തിന് കാരണമാകും.

കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തിക മേഖലയെ നിർണ്ണായകമായ തോതിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തിവരുന്ന ഗൾഫ് പണത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും വലിയതോതിലുള്ള പ്രതിസന്ധി ഉടലെടുക്കുന്ന അവസ്ഥയാണുള്ളത് എന്നത് നാം തിരിച്ചറിയേണ്ടതുണ്ട്, കുടിയേറ്റം എന്നത് ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് വളരെ വൈകിയ വേളയിലാണ് കേരളത്തിൽ ആരംഭിച്ചതെങ്കിലും തൊഴിൽ തേടിയുള്ള കേരളീയരുടെ അലച്ചിൽ അമ്പതുകളുടെ മധ്യത്തോടെ പതുക്കെ ശക്തിയാർജ്ജിക്കാൻ തുടങ്ങി. ആദ്യകാല കുടിയേറ്റങ്ങൾ പൊതുവിൽ രാജ്യത്തിനകത്തുതന്നെയായിരുന്നുവെങ്കിലും 80കളുടെ ആരംഭത്തോടെ ചിത്രം മാറിമറിയാൻ തുടങ്ങി. ഗൾഫ് മേഖലകളിലേക്കുള്ള മലയാളികളുടെ കുടിയേറ്റം കേരളത്തിന്റെ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ തന്നെ വൻതോതിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾക്ക് കാരണമായി മാറി. ഏറ്റവും പുതിയ കണ

കണക്കിലെ കളികൾ ഇങ്ങനെയൊക്കയാണെങ്കിലും ആഗോളതലത്തിൽ സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധി പുതിയൊരു വെല്ലുവിളി കൂടി കേരളത്തിന്റെ സമ്പദ്ഘടനയ്ക്ക് നേരെ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. പ്രത്യേകിച്ചും ഗൾഫ് മേഖലയിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സാമ്പത്തിക പുനഃസംഘാടനം കേരളത്തിന്റെ മണി ഓർഡർ എക്കണോമിയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കാൻ പോകുകയാണ് എന്നത് ഉത്കണ്ഠയോടെ മാത്രമേ നോക്കിക്കാണാൻ സാധിക്കൂ. സൗദി അറേബ്യ പോലുള്ള രാജ്യങ്ങൾ സ്വദേശി പൗരന്മാർക്ക് മാത്രമായി പല തൊഴിൽ മേഖലകളും നിഷ്കർഷിച്ചിരിക്കുന്നത് ലക്ഷങ്ങളുടെ തൊഴിൽ നഷ്ടത്തിന് കാരണമാകും. ചെറിയൊരു കാലയളവിൽ കേരളത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവരാൻ പോകുന്ന ഈ തൊഴിലില്ലാപ്പടയെ കേരളത്തിന്റെ സമ്പദ്ഘടനയും കേരളീയ സമൂഹവും എങ്ങിനെയാണ് ഉൾക്കൊള്ളാൻ പോകുന്നതെന്നത് ഗൗരവമായ ചോദ്യമാണ്. കേരളത്തിലെ ഒരു രാഷ്ട്രീയകക്ഷിയും ഈയൊരു വിഷയത്തെ അർഹിക്കുന്ന പ്രാധാന്യത്തോടെ പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല എന്നതാണ് വസ്തുത.

കാർഷിക മേഖലയിലെ തകർച്ച, ഭക്ഷ്യ സ്വയംപര്യാപ്തതയില്ലായ്മ, വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന തൊഴിലില്ലായ്മ, ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ പുതുതായി കണ്ടുവരുന്ന ആശാസ്യമല്ലാത്ത ഗതിവിഗതികൾ എന്നിവയ്ക്കു പുറമെ, കഴിഞ്ഞ അരനൂറ്റാണ്ട് കാലത്തിലേറെയായി നാം തുടർന്നുവരുന്ന വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഒഴിച്ചുകൂടാൻ പറ്റാത്ത ദുരന്തഫലങ്ങൾ കൂടി ഇന്ന് കേരളം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. താളം തെറ്റിയ മഴക്കാലം, കൊടുംവരൾച്ച, മാലിന്യപ്പെരുപ്പം തുടങ്ങി അന്തമില്ലാത്ത പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളാണ് കേരളം നേരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. തോട്ടവൽക്കരണത്തിനും വ്യാവസായികാവശ്യങ്ങൾക്കും വേണ്ടി നാം നശിപ്പിച്ച വനങ്ങൾക്ക് കയ്യും കണക്കുമില്ല. വെള്ളവും ഭക്ഷണവും ലഭിക്കാതെ വന്യമൃഗങ്ങൾ നാട്ടിലേക്കിറങ്ങുമ്പോൾ വിനയാകുന്നത് സാധാരണ കർഷകർക്ക്. യാതൊരു തത്വദീക്ഷയുമില്ലാതെ കെട്ടിപ്പൊക്കിയ മണിമന്ദിരങ്ങൾക്കും കെട്ടിടങ്ങൾക്കുമായി ജലസംഭരണികളായ കുന്നുകളും പുഴകളും ഏതാണ്ട് പൂർണ്ണമായും നാം നശിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. 11 ലക്ഷം ആളില്ലാ വീടുകൾ കേരളത്തിൽ നിലനിൽക്കുമ്പോൾ തന്നെ 7ലക്ഷത്തോളം ജനങ്ങൾ അന്തിയുറങ്ങാൻ കൂരയില്ലാതെ നിൽക്കുന്നതും ഈ നാട്ടിൽ തന്നെ. പാരിസ്ഥിതിക ബോദ്ധ്യങ്ങളെ ആർഭാടങ്ങളായി പരിഗണിക്കുന്ന രാഷ്ട്രീയ മൂഢത്തരങ്ങളാണ് ഇന്ന് കേരളത്തെ നയിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നത് അങ്ങേയറ്റം ഭയാനകമായ സംഗതിയാണ്. കട്ടുമുടിക്കാൻ കാടുകളും കുന്നുകളും തീരുമെന്നായപ്പോൾ കടലും തീരവുമായി അവരുടെ അടുത്ത ലക്ഷ്യം. വിഴിഞ്ഞവും അഴീക്കലും ഒക്കെ അദാനിക്കും മറ്റുള്ളവർക്കുമായി പകുത്തുനൽകാൻ കേരളത്തിലെ രാഷ്ട്രീയമേലാളന്മാർ ഒരുമിച്ച് മത്സരിക്കുകയായിരുന്നു.

കേരളത്തിന്റെ പാരിസ്ഥിതിക സങ്കീർണ്ണതകളെ പരിഗണിക്കാതെയുള്ള വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജൈവവൈവിധ്യങ്ങളുടെ നാശത്തിലേക്കും താപനിലയിലെ വർദ്ധനവിനോടൊപ്പം സമുദ്രനിരപ്പ് ഉയരുന്നതിലേക്കും കാർഷിക ഉത്പാദന മേഖലയുടെ തകർച്ചയി

ലേക്കും കേരളത്തെ പതുക്കെ കൊണ്ടുചെന്നെത്തിക്കുകയാണ്. ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുകയും ജന്മി-കുടിയാൻ വ്യവസ്ഥകൾ ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്തുവെങ്കിലും കേരളത്തിലെ ആദിവാസി-ദളിത് വിഭാഗങ്ങളുടെ ഭൂമി പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിൽ കേരളത്തിലെ രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികൾക്ക് യാതൊരുതാൽപര്യവും ഇല്ല എന്നതിനുള്ള തെളിവുകളാണ് മുത്തങ്ങയിലും ചെങ്ങറയിലും അരിപ്പയിലും അടക്കം കേരളത്തിലെ ആദിവാസി-ദളിത് വിഭാഗങ്ങൾ നടത്തിവരുന്ന സമരങ്ങൾ.

ഉയർന്ന സാക്ഷരതയും ജീവിതനിലവാരവും ഉണ്ടെന്ന് അവകാശപ്പെടുന്ന കേരളത്തിൽ സ്ത്രീകളുടെ പദവികളെ സംബന്ധിച്ച് ഗൗരവമായ അന്വേഷണങ്ങളും സൂക്ഷ്മപഠനങ്ങളും നടക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമായി വന്നിരിക്കുന്നു. കേരളത്തിലെ 'കാണാതായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടികളുടെ' എണ്ണം സ്ഥിതിഗതികൾ സുഖകരമല്ല എന്ന ഓർമ്മപ്പെടുത്തലുകളിലേക്കാണ് കൊണ്ടുചെന്നെത്തിക്കുന്നത്. 1991 മുതൽ 2011 വരെയുള്ള ജനസംഖ്യാ കണക്കെടുപ്പിൽ 0-6 വരെയുള്ള കുട്ടികളിൽ പെൺകുട്ടികളുടെ എണ്ണം 958-960നും ഇടയ്ക്കാണ് എന്ന വസ്തുത വരാനിരിക്കുന്ന തലമുറയിൽ സ്ത്രീകളുടെ എണ്ണത്തിൽ ഗണ്യമായ കുറവുവരുത്തും എന്നതാണ് കാണിക്കുന്നത്. മൊത്തം ജനസംഖ്യയിൽ സ്ത്രീകളുടെ സംഖ്യ 1084 എന്ന നിലയിലാണെങ്കിൽ കൂടിയും മൂന്ന് തുടർച്ചയായ സെൻസസുകളിലും പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ സംഖ്യ കുറഞ്ഞുവരുന്നത് ആശാവഹമായ സംഗതിയല്ല. തൊഴിൽ മേഖലയിലെ സ്ത്രീകളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൽ കുറവാണെന്നതും പൊതുരംഗങ്ങളിൽ നിന്ന് സ്ത്രീകളെ ബോധപൂർവ്വം മാറ്റിനിർത്താനുള്ള പ്രവണത ഏറിവരുന്നുണ്ടെന്നതും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട സംഗതിയാണ്. ജനസംഖ്യയിൽ 52%ത്തോളം വരുന്ന സ്ത്രീകളിൽ നിന്നും സംസ്ഥാന രൂപീകരണത്തിന് ശേഷം ഒരൊറ്റ വനിതാ മുഖ്യമന്ത്രിയും കേരളം ഭരിച്ചിട്ടില്ല എന്നതും സംസ്ഥാന നിയമസഭയിലെ സ്ത്രീ പ്രാതിനിധ്യം 6% മുതൽ 14% വരെ മാത്രമായിരുന്നുവെന്നതും ഒക്കെ കേരളത്തിന്റെ ഉയർന്ന സാമൂഹ്യജീവിത നിലവാരത്തെ സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹ്യ പദവി ഉയർത്തുന്നതിലേക്ക് പരിഭാഷപ്പെടുത്താൻ സഹായിച്ചിട്ടില്ല എന്ന് തിരിച്ചറിയേണ്ടതുണ്ട്.

90കളുടെ ആരംഭത്തോടെ ഇന്ത്യയിൽ ആരംഭിച്ച സാമ്പത്തിക പരിഷ്കരണങ്ങളുടെ പ്രതിഫലനമെന്ന നിലയിലും ഈ പ്രശ്നങ്ങളെ കാണാവുന്നതാണ്. ആഗോള-ഉദാര-സ്വകാര്യവൽക്കരണ നയങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ ചെറിയതോതിലെങ്കിലും നിലനിന്നിരുന്ന പൊതു ഉടമസ്ഥതയെയും സാമൂഹിക നീതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നയസമീപനങ്ങളെയും പൂർണ്ണമായും തകർത്തെറിഞ്ഞതായി കാണാം. അതേ സമയം സാമ്പത്തിക ഇടപാടുകളിലെ ഉദാരവൽക്കരണ-സ്വകാര്യവൽക്കരണ നയങ്ങൾ മുതലാളിത്ത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയെ താങ്ങിനിർത്തുന്നതിനായി തന്നെ അവതരിക്കപ്പെട്ടതാണെന്ന വസ്തുത നാം മനസിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്. മുതലാളിത്ത വികസന പ്രതിസന്ധികളുടെ ഓരോ ഘട്ടത്തിലും ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉത്തേജക നയങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് മുതലാളിത്ത സമ്പദ്ഘടന നേരിട്ടിരുന്ന പ്രതിസന്ധികളെ അവർ കാലാകാലങ്ങളായി മറികടക്കാൻ ശ്രമിച്ചത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ കേരളം നേരിടുന്ന വികസന പ്രതിസന്ധി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മാത്രം സവിശേഷ സാഹചര്യമായി തെറ്റിദ്ധരിക്കപ്പെടേണ്ടതില്ല. ഇന്ത്യയുടെ പ്രത്യേക സന്ദർഭത്തിൽ അങ്ങിനെ തോന്നാമെങ്കിൽ കൂടിയും. സാമ്പത്തിക വളർച്ച, വികസനം എന്നിവയെ സംബന്ധിച്ച് നാളിതുവരെ നാം പിന്തുടർന്നുപോരുന്ന കാഴ്ചപ്പാടുകളിൽ തന്നെ അലിഞ്ഞുചേർന്ന പ്രതിസന്ധിയാണ് പ്രത്യക്ഷരൂപത്തിൽ ഇന്ന് നമ്മുടെ മുന്നിൽ അവതരിച്ചിരിക്കുന്നത്. നിയോ ക്ലാസിക്കൽ സമ്പദ്ശാസ്ത്രത്തിന്റെ അടിത്തറയിൽ തന്നെ ഒളിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഈ പ്രതിസന്ധി അനിവാര്യമായ തിക്തഫലങ്ങളോടെ വർത്തമാന കാലത്ത് ഉറവെടുത്തിരിക്കുന്നു എന്നുമാത്രം.

90കളുടെ ആരംഭത്തോടെ ഇന്ത്യയിൽ ആരംഭിച്ച സാമ്പത്തിക പരിഷ്കരണങ്ങളുടെ പ്രതിഫലനമെന്ന നിലയിലും ഈ പ്രശ്നങ്ങളെ കാണാവുന്നതാണ്. ആഗോള-ഉദാര-സ്വകാര്യവൽക്കരണ നയങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ ചെറിയതോതിലെങ്കിലും നിലനിന്നിരുന്ന പൊതു ഉടമസ്ഥതയെയും സാമൂഹിക നീതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നയസമീപനങ്ങളെയും പൂർണ്ണമായും തകർത്തെറിഞ്ഞതായി കാണാം.

നിരന്തര വളർച്ച എന്ന മിഥ്യ

ലോകത്തെയാകമാനം ഒരു ദുർഭൂതം വേട്ടയാ

ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. സാമ്പത്തിക വികസനം എന്ന ദുർഭൂതം. വ്യാവസായിക യുഗത്തിന്റെ രണ്ട് നൂറ്റാണ്ടിനിടയിൽ ലോകത്തിന്റെ പൊതുമതമായി മാറാൻ ഇതിനു സാധിച്ചു.'നിരന്തര വളർച്ച', 'ദ്രുത വികസനം', 'ഭൗതിക പുരോഗതി'തുടങ്ങിയവയായി മനുഷ്യകുലത്തിന്റെ പൊതുമന്ത്രങ്ങൾ. മുതലാളിത്ത സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന്റെ രണ്ട് നൂറ്റാണ്ട് പക്ഷേ ലോകത്തിന് സമ്മാനിച്ചതെന്താണ് എന്ന് പുനപ്പരിശോധനയ്ക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ട സമയമായിരിക്കുന്നു. അന്തമില്ലാത്ത സാമ്പത്തിക വളർച്ചയെന്ന സ്വപ്നം നമ്മെക്കൊണ്ടു ചെന്നെത്തിച്ചിരിക്കുന്നത്, മാനവരാശിക്ക് സൗജന്യമായി ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന എല്ലാത്തരം പാരിസ്ഥിതിക സേവനങ്ങളുടെയും നാശത്തിലേക്കാണ് എന്ന് നാം തിരിച്ചറിയേണ്ടതുണ്ട്. മനുഷ്യന് സുലഭമായി ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശുദ്ധജലം ഇന്ന് കിട്ടാക്കനിയായി മാറിയിരിക്കുന്നു. മലിനീകരിക്കപ്പെടാത്ത വായുവും മണ്ണും ഇന്ന് സ്വപ്നമായി മാറിയിരിക്കുന്നു. എന്തും വിലകൊടുത്തു വാങ്ങിക്കാമെന്ന മുതലാളിത്ത ധാർഷ്ട്യത്തിന്റെ അടിവേരിൽത്തന്നെ പുതിയ പ്രതിസന്ധികൾ പരിക്കേൽപിച്ചിരിക്കുന്നു. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെയും ആഗോളതാപനത്തിന്റെയും കുമിഞ്ഞുകൂടുന്ന മാലിന്യങ്ങളുടെയും രൂപത്തിൽ അത് മാനവരാശിക്കും ജീവലോകത്തിനും മുന്നിൽ വെല്ലുവിളി ഉയർത്തുകയാണ്. പരിഹാരങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച എല്ലാ നിർദ്ദേശങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്ന സമ്പദ്ഘടനയുടെ അജയ്യത ഉയർത്തിക്കാണിക്കാൻ വേണ്ടി മാത്രമുള്ള വിഫലശ്രമങ്ങൾ മാത്രമായി മാറുന്നു. ആഗോളതലത്തിൽ വിവിധ ലോകരാഷ്ട്രങ്ങൾ എത്തിപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സാമ്പത്തിക തകർച്ചകളുടെ യഥാർത്ഥ കാരണങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചുള്ള അന്വേഷണങ്ങളോ ആഴത്തിലുള്ള അപഗ്രഥനങ്ങളോ അല്ല നടക്കുന്നത്. 'എല്ലാം ശരിയാകും' എന്ന പാഴ്‌വാക്കുകൾ മാത്രമാണ് ചുറ്റിലുമുയരുന്നത്.

പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ അനന്തമാണെന്നും അവ ഉപയോഗിച്ച് വലിച്ചെറിയാനുള്ളതാണെന്നും ഉള്ള ബോധ്യത്തിൽ നിന്നുമാണ് നിയോക്ലാസിക്കൽ സാമ്പത്തിക ദർശനം തന്റെ അടിത്തറശക്തിപ്പെടുത്തുന്നത്. മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുള്ള ജൈവികബന്ധത്തെ അത് അട്ടിമറിക്കുകയും പ്രകൃതിയെ നിരന്തരചൂഷണത്തിന് വിധേയമാക്കുകയും ചെയ്തു. സഹകരണത്തെയും സഹവർത്തിത്വത്തെയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ജീവിച്ചുവന്ന മനുഷ്യനെ മത്സരത്തിലേക്കും കീഴ്പ്പെടുത്തുന്നതിലേക്കും ഈ സാമ്പത്തിക ദർശനം നയിച്ചു. മനുഷ്യന്റെ പൊതുവായ വികാസവും പുരോഗതിയും ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ളതാണെന്ന അതിന്റെ നാട്യങ്ങളെ പ്രത്യയശാസ്ത്ര ഭേദമില്ലാതെ സ്വീകരിക്കുവാൻ ലോകത്തിലെ മുഴുവൻ ഭരണാധികാരികളും തയ്യാറായി എന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ മുതലാളിത്ത ഉത്പാദന-ഉപഭോഗ രീതികൾ അജയ്യമെന്ന നിലയിൽ ലോകം കീഴടക്കുകയായിരുന്നു. ചെറു ന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ താൽപര്യസംരക്ഷണം മാത്രമേ ആർത്തിയെയും മത്സരത്തെയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ള ഈയൊരു സമ്പദ് ദർശനത്തിലൂടെ സാധ്യമാകൂ എന്ന് വ്യാവസായിക യുഗത്തിന്റെ ഈ രണ്ട് നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കിടയിൽ വളർന്നുവന്ന കോർപ്പറേറ്റ് ഭീമന്മാരുടെ ആസ്തികളും എണ്ണവും നമുക്ക് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുതരുന്നു. അതേസമയം നിരന്തമായ ഭൗതിക വളർച്ചയെയും ഉപഭോഗത്തെയും ആധാരമാക്കിയുള്ള മുതലാളിത്ത സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിന് മുന്നോ

ട്ടുപോകാനാകില്ലെന്ന് കാലം തെളിവുനൽകുന്നു. ഭൂമിയുടെ തന്നെ ജൈവികവും ഭൗതികവുമായ പരിമിതികൾ നിരന്തര വളർച്ച എന്ന സ്വപ്നത്തിന് ഭംഗം വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. വ്യാവസായിക വികസനത്തിന്റെ ആണിക്കല്ലെന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കുന്ന എണ്ണയും മറ്റ് ഖനിജ ധാതുക്കളും ഇന്ന് ഉത്പാദന പാരമ്യതയിൽ എത്തിയിരിക്കുകയാണ്. എണ്ണയെയും മറ്റ് ഖനിജ ഇന്ധനങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ള സാമ്പത്തിക വികസനം അധികകാലം മുന്നോട്ടുപോകുകയില്ലെന്ന് ലോകം പൊതുവിൽ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉത്പാദനത്തിലെ പാരമ്യത എന്നത് എണ്ണയുടെ മാത്രം കാര്യമല്ല എന്നുകൂടി നാം അറിയേണ്ടതുണ്ട്. ശുദ്ധജല ലഭ്യതയിലും, കൃഷി യോഗ്യമായ മണ്ണിന്റെ കാര്യത്തിലും ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ നിത്യോപയോഗത്തിലുള്ള ധാതുക്കളുടെ കാര്യത്തിലും ഒക്കെത്തന്നെ ഈ പാരമ്യത പ്രകടമാണ്. വിഭവ ദൗർലഭ്യത്തിന്റേതായ പുതിയൊരു പ്രതിസന്ധിയിലേക്കാണ് മുതലാളിത്ത സാമ്പത്തിക വികസനം ലോകത്തെ കൊണ്ടുചെന്നെത്തിച്ചിരിക്കുന്നത്. പ്രതിസന്ധിയുടേതായ ഈ പുതിയ കാലഘട്ടത്തിൽ ഭൂമിയുടെയും പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളുടെയും പരിമിതികൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ട് പുതിയൊരു സാമ്പത്തിക ദർശനം കെട്ടിപ്പടുക്കുവാനുള്ള ശ്രമങ്ങളാണ് നടക്കേണ്ടത്. അതിന്റെ ആദ്യപടിയെന്ന നിലയിൽ അധികാരവും സമ്പത്തും കേന്ദ്രീകരിച്ചുനിർത്തുന്ന അധികാര ഘടനയിൽ തന്നെയുള്ള പൊളിച്ചെഴുത്താണ് വേണ്ടത്. പ്രതിസന്ധികൾ സൃഷ്ടിച്ച അതേ വ്യവസ്ഥിതിയിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അതിനുള്ള പരിഹാരങ്ങൾ കണ്ടെത്താനാകുമെന്ന് കരുതുന്നത് മൗഢ്യമാണ്. പ്രകൃതിയുടെയും സംസ്കാരങ്ങളുടെയും ഭൂവിഭാഗങ്ങളുടെയും മേൽ അധിനിവേശം നടത്തി കൊള്ളയടി തുടരുന്ന ഒരു സാമ്പത്തിക ദർശനത്തിന്റെ തിരസ്കരണത്തിലൂടെ മാത്രമേ അത് സാധ്യമാകു.

വിപണി മത്സരത്തെയും ഊഹക്കച്ചവടത്തെയും അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി തയ്യാറാക്കിയ ലോക സമ്പദ് വ്യവസ്ഥ ആഗോളതലത്തിൽ തന്നെ പ്രതിസന്ധിയിലാണെന്ന് നാം കാണുന്നു. അടുത്തകാലത്തായി ഗ്രീസിൽ നടന്ന സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധി ലോകത്തിലെ ഇതര രാഷ്ട്രങ്ങളിലേക്ക് കൂടി വൈകാതെ പടരുമെന്ന സൂചനകളാണ് ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. 2007ൽ അമേരിക്കയിൽ ആരംഭിച്ച സാമ്പത്തികമാന്ദ്യം നീണ്ടുനിൽക്കുന്ന പ്രതിഭാസമായി മാറുകയാണ്. 1930കളിൽ സംഭവിച്ചതിലും ഗുരുതരമായ പ്രതിസന്ധികളിലേക്കാണ് ലോകം നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നും വിവിധ ലോക രാഷ്ട്രങ്ങൾ കടക്കെണിയിൽ പെട്ടുഴലുകയാണെന്നുമുള്ള വാർത്തകൾ പരമാവധി ജനങ്ങളിൽ നിന്നുമറച്ചുവെക്കാൻ വികസന വക്താക്കളും അവരുടെ പിണിയാളുകളായ മാധ്യമങ്ങളും ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നിയോലിബറൽ നയങ്ങളിലൂടെയും ആഗോളവത്കരണത്തിലൂടെയും ലോകത്തെമ്പാടുമുള്ള പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ തങ്ങളുടെ കൈപ്പിടിയിലൊതുക്കാനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ ആഗോള കോർപ്പറേറ്റ് കമ്പനികൾ 90കളുടെ ആരംഭത്തോടെ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയായിരുന്നു. ആഗോളവത്കരണ നയങ്ങളുടെ ഈ രണ്ടരപ്പതിറ്റാണ്ടിനിടയിൽ മൂന്നാം ലോക രാജ്യങ്ങൾക്ക് വൻവിലയാണ് നൽകേണ്ടിവന്നത്. ആഭ്യന്തര മൊത്ത ഉത്പാദനത്തിലെ പെരുക്കങ്ങളുടെയും ഉയർന്ന വളർച്ചാനിരക്കിന്റെയും കണക്കുകൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി ലോകം വികസനക്കുതിപ്പിലേക്കാണെന്ന പ്രതീതി ജനിപ്പിക്കുവാനും തങ്ങളുടെ വിഭവ ചൂഷണങ്ങൾക്ക് മറയിടാനും ആഗോള സാമ്പത്തിക ശക്തികൾക്ക് സാധിച്ചു. പക്ഷേ, വിഭവ പരിമിതിയെന്ന പുതിയ പ്രതിസന്ധി ഇന്ന് ലോക സമൂഹത്തെ നോക്കി വെല്ലുവിളിക്കുകയാണ്. എണ്ണയ്ക്കു വേണ്ടിയുള്ള യുദ്ധങ്ങളും ജലകലാപങ്ങളും പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ കൊള്ളയും കൊണ്ട് ഭീഷണമായയ ഒരു ഭാവിയാണ് മുതലാളിത്ത വികസനത്തിന്റെ രണ്ട് നൂറ്റാണ്ട് വരാനിരിക്കുന്ന തലമുറകൾക്ക് മുന്നിൽ അവശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭാവി തലമുറകൾക്ക് കൂടി ഉപയോഗപ്പെടേണ്ട ഊർജ്ജവും വെള്ളവും മറ്റ് പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളും കൊള്ളയടിച്ച് ഭൗതികസുഖങ്ങളിൽ ആറാടുന്ന പുത്തൻ യയാതി സംസ്കാരത്തിന് അറുതിവരുത്തേണ്ട കാലം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. വികസനമെന്ന പേരിൽ ഇന്ന് നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവയെല്ലാം വിനാശമാണെന്ന തിരിച്ചറിവിൽ നിന്ന് നമുക്ക് ആരംഭിക്കാം.

സ്ഥായിയായ പുരോഗതി

ലോകത്തിലെ സകലമാന മനുഷ്യരുടെയും ഭൗതികവികസനത്തിന്റെ ഫലമായല്ല ഇന്ന് നാം കാണുന്ന പാരിസ്ഥിതിക പ്രതിസന്ധികളും വിഭവ ദാരിദ്ര്യവും സംഭവിച്ചിട്ടുള്ളത്, മറിച്ച്, ഒരു ചെറുന്യൂനപക്ഷത്തിന്റെ ആർത്തിയെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനാണ് എന്ന ബോധ്യം നമുക്കുണ്ടാകേണ്ടതാണ്. വിഭവങ്ങളുടെ തുല്യമായ വിതരണം എന്നത് മുതലാളിത്ത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ നിന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കാവുന്ന ഒന്നല്ല. അധികാരത്തിന്റെയും സമ്പത്തിന്റെയും കേന്ദ്രീകരണം മാത്രമാണ് അവയുടെ അന്തിമ ലക്ഷ്യം. നിലനിൽക്കുന്ന പ്രതിസന്ധി

കൾക്കുള്ള പരിഹാരങ്ങൾ ആത്യന്തികമായി കുടികൊള്ളുന്നത് നിലവിലുള്ള അധികാരഘടനകളെ പൂർണ്ണമായും ഇല്ലാതാക്കുക എന്നതായിരിക്കും. പൗരന്റെ അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങളെ പരിഗണിച്ചും പ്രകൃതിയുടെ പരിമിതികൾ ഉൾക്കൊണ്ടും പ്രകൃതിയും മനുഷ്യനും തമ്മിലുള്ള അറ്റുപോയ ബന്ധത്തെ വിളക്കിച്ചേർത്തും സ്ഥായിയായ പുരോഗതി കൈവരിക്കാനാവശ്യമായ ഇടപെടലുകൾ നടത്തുക എന്നതായിരിക്കും മനുഷ്യാന്തസ്സിനെ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്ന പുരോഗമന ശക്തികൾക്ക് ഇനിയങ്ങോട്ട് നിർവ്വഹിക്കാനുള്ളത്. സ്ഥായിയായ പുരോഗതി ലക്ഷ്യംവെച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു സമൂഹ നിർമ്മാണത്തിനായുള്ള ശ്രമങ്ങൾക്ക് മുമ്പ് ഉത്തരം ലഭിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ള ചില ചോദ്യങ്ങൾ നാം നമ്മോടുതന്നെ ചോദിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വ്യക്തിതലത്തിൽ നിന്നുയർന്ന് കൂട്ടായ പരിശ്രമങ്ങളിലൂടെ മാത്രമേ ഒരുവേള ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കുള്ള ഉത്തരം നമുക്ക് കണ്ടെത്താനാകൂ. 1. മനുഷ്യൻ പ്രകൃതിയുടെ ഭാഗമാണ് എന്ന വസ്തുത നാം അംഗീകരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, പ്രകൃതിയുമായുള്ള നമ്മുടെ ബന്ധം എത്തരത്തിലായിരിക്കണം? 2. ജീവജാതികൾ തമ്മിലുണ്ടായിരിക്കേണ്ട പരസ്പര സഹകരണത്തെയും നീതിയെയും നാം അംഗീകരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ പാരിമാണികമായ മൂല്യത്തിന്റെ (Quantitative Value) അളവുകോൽ എന്തായിരിക്കണം? 3. പ്രകൃതിയെ പ്രതിസന്ധിയിൽ ആഴ്ത്താതെ എത്രമാത്രം ഊർജ്ജം നമുക്ക് സ്വീകരിക്കാൻ സാധിക്കും?

"ഓരോത്തരും അവരുടെ കഴിവിനനുസരിച്ച്, ഓരോരുത്തർക്കും അവരുടെ ആവശ്യത്തിനനുസരിച്ച്" എന്ന എഗാലിറ്റേറിയൻ സ്വപ്നത്തെ മനുഷ്യനും പ്രകൃതിയും തമ്മിലുണ്ടായിരിക്കേണ്ട അവിച്ഛേദ്യ ബന്ധവുമായി കൂട്ടിച്ചേർത്തുമാത്രമേ വരുംനാളുകളിലെ വികസന സങ്കല്പങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കൂ. പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ അനന്തമായി ലഭ്യമാണെന്ന തെറ്റിദ്ധാരണകൾക്ക് അറുതിവരുത്തിയേ മതിയാകൂ. പ്രാദേശിക സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിലും പ്രാദേശിക ആസൂത്രണത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ വികേന്ദ്രീകൃതമായ ഒരു അധികാര വ്യവസ്ഥതന്നെയായിരിക്കും പ്രതിസന്ധിയുടെ ഈയൊരു കാലഘട്ടത്തിൽ നമ്മെ മുന്നോട്ടുനയിക്കുന്നത്. പ്രകൃതിയുമായി മനുഷ്യനുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ബന്ധത്തെ തിരിച്ചുപിടിക്കുക എന്നത് പിൻവലിയലായോ തിരിച്ചുപോക്കായോ അല്ല പരിഗണിക്കേണ്ടത്. മറിച്ച്, വിവേകപൂർണ്ണവും ഉത്തരവാദിത്വബോധമുള്ളതും ആയ ഒരു സമൂഹരചനയ്ക്കായുള്ള വിപ്ലവാത്മകമായ മുന്നോട്ടുപോക്കായി കാണണം. അധികാര വ്യവസ്ഥയിലും സമ്പദ്ദർശനത്തിലും ഉത്പാദനത്തിലും ഉപഭോഗത്തിലും നൈതികതയെ പ്രതിഷ്ഠിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആത്യന്തികമായി അടിസ്ഥാന വിഭാഗങ്ങളുടെ പുരോഗതി ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ടുള്ള ഈയൊരു മുന്നേറ്റത്തിന് പ്രത്യേകം തയ്യാറാക്കപ്പെട്ട കുറിപ്പടികളോ ചേരുവകളോ ഇല്ലെന്ന വസ്തുതയാണ് നാം ആദ്യം മനസിലാക്കേണ്ടത്. എല്ലാത്തരം പ്രതിസന്ധികൾക്കും നമ്മുടെ കൈകളിൽ ഉത്തരങ്ങളുണ്ടെന്ന മിഥ്യാബോധത്തെ ദൂരെക്കളയുകയും കൂട്ടുത്തരവാദിത്വത്തിന്റെയും സംവാദത്തിന്റെയും തലങ്ങളിലൂടെ സാധ്യമായ പരിഹാരങ്ങൾ തേടുകയും ചെയ്യുക എന്നതുമാത്രമാണ് നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ള വഴി. കാർഷിക വ്യവസ്ഥ, ഭക്ഷ്യസംസ്കാരം, വിഭവ ലഭ്യത എന്നിവയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ഉരുത്തിരിയുന്ന ആസൂത്രണങ്ങളും പദ്ധതികളുമാകണം വികസനത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നത്. അത്തരമൊരു വികേന്ദ്രീകൃത വ്യവസ്ഥയിൽ സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കും പസ്പരാശ്രിത കമ്യൂണുകൾക്കും കൂട്ടുകൃഷിക്കളങ്ങൾക്കും, സാംസ്കാരിക പഠനകേന്ദ്രങ്ങൾക്കും മുൻകൈ ലഭിക്കേണ്ടതുണ്ട്. മനുഷ്യാദ്ധ്വാനത്തിന്റെ അന്തസ്സിനെ ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്ന, ആവാസ വ്യവസ്ഥകളെ പരിപാലിക്കുന്ന, സ്ഥായിത്വത്തെ മുറുകെപ്പിടിക്കുന്ന, മത-ജാതി-ലിംഗ-വർണ്ണ-വംശ-ദേശ-ഭാഷാ വൈവിധ്യങ്ങളെ ബഹുമാനിക്കുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു സമൂഹനിർമ്മാണത്തിനുള്ള ശ്രമങ്ങളിലൂടെ ഭാവി തലമുറകൾക്കായുള്ള കരുതലുകൾ നമുക്ക് ഇന്നുതന്നെ ആരംഭിക്കാം. ■

കേരളീയം വരിസംഖ്യ

അയയ്ക്കുമല്ലോ...

വാർഷിക വരിസംഖ്യ (12 ലക്കം) :
ഇന്ത്യയിൽ : 300 രൂപ, സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് : 600 രൂപ
വിദേശത്തേക്ക് : 1200 രൂപ. കൂട്ടായ്മ അംഗത്വം :
10,000 രൂപ. ആജീവനാന്ത വരിസംഖ്യ
വിദേശത്തേക്ക് : 8000 രൂപ. ഇന്ത്യയിൽ : 6000 രൂപ.
കത്തുകൾ, വാർത്തകൾ, വിശകലനങ്ങൾ, സംഭാവന,
പരസ്യങ്ങൾ എന്നിവയും പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.
ബന്ധങ്ങൾക്ക് :
കേരളീയം, കൊക്കാലെ, തൃശൂർ-680021
ഫോൺ : 0487 2421385, 9446576943